

MHNS210000312012

नि.क्र.५ वरिल आदेश

प्रस्तुतचे अर्ज दिवाणी प्रक्रिया संहिता याचे आदेश ३९ नियम १ व २ अन्वये प्रतिवादी यांचेविरुद्ध तुरतातुरत ताकीद मिळण्याकरिता दाखल केलेला आहे.

मुळ वादीचे थोडक्यात कथन पुढील प्रमाणे:

२. मौजे धोटाणे बु. येथील जमीन गट नं.७४/अ/१/अ ०० हेक्टर ६८ आर, गट नं.७४/अ/१/अ पैकी ०० हेक्टर ६८ आर व गट नं. ७४/अ/१/अ पैकी ०० हेक्टर २७ आर ही दाव्यात व अर्जात चतुःसिमेसह वर्णन केलेली मिळकत ही वादी क्र.१ ते ३ यांचे मालकीची व वडीलोपार्जित अशी मिळकत आहे व ती या अर्जाचा मुख्य वादविषय आहे. यापुढे त्यास 'दावा मिळकत' म्हणून संबोधित करण्यात येते.

३. वादीने थोडक्यात असे कथन केले आहे की, दावा मिळकतीपैकी गट नं.७४/अ/१ब पैकी ०१ हेक्टर ०९ आर ही प्रतिवादी क्र.१ ची मिळकत, गट नं.७४/अ/१ब पैकी ०० हेक्टर ५५ आर ही प्रतिवादी नं.२, गट नं.७४/अ/२ पैकी ०० हेक्टर ८१ आर ही प्रतिवादी नं.३, गट नं.७४/ब/१ पैकी ०० हेक्टर ४० आर ही प्रतिवादी नं.४, गट नं.७४/ब/२ पैकी ०० हेक्टर ४० आर ही प्रतिवादी नं.५ व गट नं.७४/ब/३ पैकी ०० हेक्टर ५१ ही मिळकत प्रतिवादी नं. ६ यांचे मालकीची व कब्जा वहिवाटीची आहे. दावा कलम १ मध्ये वर्णन केलेली मिळकत ही वादीचे वडीलोपार्जित वादीचे वाटणीस आलेली असून तशी फेरफार नोंद महसुल दफ्तरी पारील करण्यात आलेली आहे. तेव्हापासून वादी हे दावा मिळकतीचे मालक व कब्जेदार या नात्याने उपभोग घेत आहेत. वाद मिळकतीमध्ये वादी स्वतः व त्यांचे कुटुंबिय मेहनत मशागत करून त्यातून उत्पन्न घेत आहे. दावा मिळकत ही वादीचे उत्पन्नाचे व उपजिविकेचे साधन आहे. वादी हे

सरळमार्गी व मायदा पाळणारे इसम असल्याने तसेच प्रतिवादी हे भांडणतंटे करणाने असल्याने वादीने स्वतःचे क्षेत्राचे पोटहिस्स्याची मोजणी करून अतिक्रमण काढययाबाबत मा.उपअधिक्षक नांदगाव यांचेकडे गेले असता सदर गटाची आधी मोजणी करावी लागेल व त्यानंतर पोट हिस्सेंची मोजणी होईल असे सांगितले. तसेच त्यासाठी सहहिस्सेदार यांच्या संमतीदर्शक स्वाक्ष—या असणे आवश्यक आहे त्याप्रमाणे पुर्तता न केल्यास पुढील कार्यवाही करता येणार नाही असेही सांगितले. त्यामुळे वादी यांनी पुन्हा एकदा सामजस्याने प्रतिवादींना विनंती करून सहया देण्याबाबत तसेच मोजणी करून घेण्याबाबत विनंती केली असता प्रतिवादी ऐकण्याचे मनस्थितीत नाही. त्यामुळे वादी हताश झाले. वादीचे मिळकतीवर प्रतिवादींनी केलेले अतिक्रमण हे बेकायदेशीर असून सदरची बाब न्यायाला धरून नाही. वादीवर झालेल्या अन्यायाविरूद्ध दुसरीकडून कुटूनही न्याय मिळण्याची शक्यता नसल्याने वादीने सदरचा मोजणीचा दावा मे.कोर्टात दाखल करण्याचा निर्णय घेतला. वादी यांना मोजणी अधिकारी यांनी तोंडी सांगितलेप्रमाणे सह—हिस्सेदार यांच्या सहया मोजणी अर्जावर असणे आवश्यक असल्याने व वादीचे मिळकतीची मोजणी करणे आवश्यक आहे. परंतु प्रतिवादींनी वादीस त्रास देण्याचे उद्देशाने मिळकतीचे मोजणी अर्जावर सहया करण्यास टाळाटाळ करित असल्याने वादीस सदरचा दावा दाखल करणे भाग पडले. वादी यांना त्यांचे मिळकतीची प्रत्यक्ष मोजणी करून मिळावी, सदर प्रतिवादींनी वादींचे उत्तरेकडील व दक्षिणेकडील क्षेत्रावर केलेले बेकायदेशिरपणे व अनाधिकाराने अतिक्रमण करून ते क्षेत्र ताब्यात ठेवले आहे. त्यामुळे पोअहिस्सा मोजणी मा.उपअधिक्षक भूमि अभिलेख नांदगाव यांचे कार्यालयातमार्फत होउन पोट हिस्स्यांचे बांध कायम करण्यात येउन तसा नकाशा, अहवाल मे.कोर्टात सादर करण्यात यावा. यासाठी प्रतिवादी यांनी स्वतः अगर त्यांचे कुटुंबातील कोणीही व्यक्तीने प्रतिवादींचे नोकर, चाकर, मजुर, एजंट यांनी वादीचे मालकीचे व कब्जा वहिवाटीचे वाद मिळकतीत वादींचे क्षेत्रात नव्याने अतिक्रमण करू नये, तसेच दावा मिळकतीचे मेहनत मशागत करण्यास हरकत अडथळा करू नये तसेच वादीचे कब्जा उपभोगास बाधा येईल असे कोणतेही विघातक कृत्य करू नये अशी तुर्तातुर्त ताकीदीची मागणी केलेली आहे.

४. प्रतिवादीतर्फे प्रतिवादी क्र.३ यांनी नि.क्र.१७ वर आपली कैफियत व नि.क्र.५ वरती म्हणणे सादर केलेले आहे. त्यांनी दाव्यातील बहुतांश कथन नाकारलेले आहे व पुढे असे कथन केले आहे की, वादीचे कथनाप्रमाणे वादीचा मुळ दावा मोजणी करण्यासाठी केल्याचे दिसून येतो. वादीस अशाप्रकारे केवळ मोजणीसाठी दावा दाखल करण्याचा अधिकार नाही. त्यामुळे वादीचा दावा टेनेबल नाही. वादीचा दावा टेनेबल नसल्यामुळे त्याबाबत प्राथमिक मुद्दा काढण्यात यावा. वादीचा दावा मुदतीचे कायद्याची सक्त हरकत आहे करिता वादीचा दावा मुदती अभावी रद्द होण्यास पात्र आहे. वादीने दाव्यात व नि.क्र.५ चे अर्जात प्रतिवादी प्रतिवादी विरुद्ध अतिक्रमणाची मोघम स्वरूपाची तक्रारी केलेल्या आहेत. परंतु कोणत्या प्रतिवादीने कोणत्या वादीचे कोणत्या गट नंबर मध्ये किती क्षेत्रात अतिक्रमण केले आहे त्याबाबत काहीएक उल्लेख वादीने दाव्यात व नि.क्र.५ चे अर्जात केलेला नाही. त्यामुळे मोघम स्वरूपाची विधाने करून प्रतिवादीने अतिक्रमण केले असे खोटा कांगावा वादीने केलेला आहे. प्रत्यक्षात प्रतिवादीने कोणतेही अतिक्रमण केलेले नाही. त्यामुळे वादीस दावा दाखल करणेस काहीएक कारण घडलेले नाही. वादीने दाव्यातील परिच्छेद क्र.३ ते ८ मधील मजकूर निशालस खोटा निराधार व कल्पोकल्पित आहे. केवळ प्रतिवादी विरुद्ध मे.कोर्टाचे मन कलुशित करण्यासाठी वादीने खोटी व मोघम स्वरूपाची विधाने केली आहे. याबाबत सत्यपरिस्थिती अशी की, वादी व प्रतिवादी यांचे कुटुंबातील मुळ पुरुष पांडु रावजी शिके यांना ४ मुली नामे हरी, रामदास, नारायण व बाळू आणि मुलगी चहाबाई असे एकुण ५ वारस होते. मोठा मुलगा री पांडु हा कुटुंबाचा कर्ता असल्यामुळे सर्व शेतजमिन त्याचे नावाने होती. त्यांनी गट नं.७४ चे एकुण क्षेत्र १४ एकर या शेतजमिनीचे ४ समान हिस्से केले होते. त्यापैकी प्रत्येकी साडे तीन एकर क्षेत्र वाटपाने देण्याचे ठरले होते. प्रतिवादी नं.३ जनाबाई नारायण शिके यांनी त्यांचे पती नारायण पांडु शिके यांचे मृत्युनंतर वडीलोपार्जित शेतजमिनीमध्ये हिस्सा हरी पांडु शिके यांचेकडे मागितला. परंतु त्यांनी प्रतिवादी क्र.३ हिंस हिस्सा दिला नाही. उलट सदर वादी व इतर प्रतिवादींनी आपसात संगनमत करून प्रतिवादी नं.३ हिने खरेदी घेतलेले क्षेत्र गट नं.७४/अ/२ या क्षेत्रामध्ये येणे जाणेसाठी व वाहने ने—आण करण्यासाठी वादी व प्रतिवादी नं.१ व २ यांचे गट

नं.७४/अ/१८अ व गट नं.७४/१/अ/ या शेतजमिनीचे पश्चिम बांधालगत उत्तरेकडून दक्षिणेकडे जाणारा १० फुट रूंदीचा गाड—रस्तता नांगरून टाकला आहे व प्रतिवादी नं.३ हिंस रस्ता वापरस हरकत अडथळा करण्यास सुरवात केली. प्रतिवादी नं.३ यांनी हरि पांडू शिर्के यांचे कडून गट नं.७४ पैकी ८१ आर क्षेत्र सन १९८४ मध्ये कायम खरेदीने घेतले आहे. परंतु सदर खरेदीखतामध्ये नमुद केलेले क्षेत्र हे अंदाजे दर्शविले आहे. प्रत्यक्षात बांधा प्रमाणे जे गिरेल ते सर्व क्षेत्र प्रतिवादी नं.३ हिंस कायम खरेदीने दिले आहे. तेव्हापासून सदील संपुर्ण क्षेत्र खरेदीखतात नमुद केलेल्या बांधाप्रमाणे दिलेले क्षेत्र. १९८४ पासून प्रतिवादी नं.३ यांचे कब्जात वापर उपभोगात मालकी हक्काने असून त्या क्षेत्रामध्ये प्रतिवादी नं.३ हिचा सातत्याने, उघडपणे, विनाहरकत कब्जा आहे. त्यामुळे प्रतिवादी नं.३ हिचा सदरील क्षेत्रामध्ये मालकी हक्क प्रस्थापित झालेला आहे. प्रतिवादी क्र.३ यांचे कब्जातील क्षेत्र हिरावून घेण्यासाठी वादी व प्रतिवादी नं.१ व २ तसेच ४ ते ७ यांनी आपसात संगनमत करून सदरचा खोटा दावा दाखल केला आहे. वादीने प्रतिवादी क्र.३ यांची दाव्यात नमुद केलेली मिळकत प्रतिवादी नं.३ यांची स्वकष्टार्जित मालकीची व कब्जा वहिवाटीची आहे. प्रतिवादी नं.३ हिचे कब्जात असलेले क्षेत्र हे सन १९८४ सालापासून आहे. त्यामुळे त्या क्षेत्राबाबत वादी यांना हरकत घेण्याचा काहीएक अधिकार नाही. वादी यांना प्रथमदर्शनी केस नाही. कारण वादीने सत्यपरिस्थिती लपवून ठेवून सदरचा दावा दाखल केला आहे. त्यामुळे वादीस प्रतिवादी विरुद्ध मनाई हुकूम मागण्याचा काहीएक अधिकार नाही. वादीस मनाई हुकूम न दिल्यास वादीचे काहीएक नुकसान होणार नाही. सबब त्यांनी अर्ज नामंजूर करण्याची विनंती केली आहे.

५. वादी व प्रतिवादी कथन पाहता नि क्र ५ करीता खालील वादप्रश्न उपस्थित झाले त्याचे निष्कर्ष कारणमिमांसेसह त्याखाली नोंदविलेले आहे.

अ.क्र.	वादप्रश्न	निष्कर्ष
१.	वादीने सक्तदर्शनी केस असल्याचे सिद्ध केले काय ?	नाही
२.	न्यायाचा संपूर्ण कल वादीचे बाजूने असल्याचे वादीने सक्तदर्शनी सिद्ध केले आहे काय ?	नाही

३.	तुर्तातुर्त ताकिद अर्ज मंजूर न केल्यास वादीचे अपरिमित नुकसान होईल अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे काय ?	नाही.
४.	अंतिम आदेश काय असेल ?	अर्ज नामंजूर केला.

कारणमिमांसा

६. वादीतर्फे विधिज्ञ श्री.एस.डी.गव्हाणे व प्रतिवादीतर्फे विधिज्ञ श्री. आर.एन.पांडे यांचे युक्तीवाद ऐकले तसेच प्रकरणातील कागदपत्रांचे अवलोकन केले.

वादप्रश्न क्र. १ ते ३ करिता:

७. स्पष्टीकरणाची पुनरावृत्ती टाळण्याकरिता वादप्रश्न क्र.१ ते ३ एकत्रित विचाराधिन घेण्यात आले. कायद्याच्या स्थापित सिध्दांताप्रमाणे तुर्तातुर्त ताकिद मिळण्याकरिता वादीने सकृददर्शनी केस असल्याचे, न्यायाचा संपूर्ण कल त्यांच्या बाजूने असल्याचे, तसेच ताकिद न दिल्यास अपरिमित नुकसान होईल या तिन्ही बाबी स्पष्टपणे दाखवून देणे अत्यंत आवश्यक असे आहे. त्यामुळे या अर्जाच्या निर्गतीकरिता या तिन्ही बाबी समानतेने वादीने दाखवून दिल्या आहेत किंवा काय हे पाहणे अत्यंत आवश्यक आहे. वादी प्रतिवादी यांचे कथनाचा सारांश वरप्रमाणे नमूद केलेला आहे. त्याचा पुर्नउल्लेख करण्याची विशेष आवश्यकता नाही.

८. या प्रकरणात वादीने स्वतःचे क्षेत्राचे पोटहिस्साची मागणी करून अतिक्रमण काढयाबाबत मा.उपअधिक्षक नांदगाव यांचेकडून मोजणी करणेची मागणी केली आहे. वादीने दावा क्र.७ मध्ये वर्णन केलेप्रमाणे त्यांचे मिळकतीमध्ये प्रत्यक्ष मोजणी करून मिळावी. तसेच प्रतिवादींनी वादीचे उत्तरेकडील व दक्षिणेकडील क्षेत्रावर केलेले बेकायदेशिर व अनाधिकाराने अतिक्रमण करून ते क्षेत्र ताब्यात ठेवले आहे, म्हणून पोट हिस्सा मोजणी मे.उपअधिक्षक भूमि अभिलेख नांदगाव यांचे कार्यालयातून होउन पोट हिस्से कायम करण्यात येउन तसा नकाशा सादर करावा अशी मागणी केली आहे. वादीने स्वतःच दावा क्र.२ मध्ये दावा कलम १ मध्ये वर्णन केलेली मिळकत ही प्रतिवादींचे मालकी व कब्जा

वहिवाटीची आहे असे कबूल केले आहे. परंतु वादीने दावा कलम १ मध्ये वर्णन केलेल्या मिळकतीमध्ये प्रतिवादीने कोणत्या गटामध्ये किती क्षेत्रात अतिक्रमण केले आहे, कोणत्या प्रतिवादीने कोणत्या गटात किती क्षेत्रात कोणत्या दिशेने अतिक्रमण केले आहे याबाबतचा नकाशा अथवा कागदोपत्री पुरावा सादर केलेला नाही. अतिक्रमणाची बाब ही केवळ शासकीय मोजणी आधारे, उपलब्ध नकाशा आधारे निश्चित करता येऊ शकते. अशापरिस्थितीत वादीच्या कथनावरून अतिक्रमणाबाबत कोणतेही निष्कर्ष काढता येणार नाहीत. याकारणास्तव प्रस्तुत अर्जाचे कामी वादीस सकृतदर्शनी केस नाही, न्यायाचा संपूर्ण कल वादीने बाजूने असल्याचे दिसून येत नाही. तसेच ताकीद अर्ज नामंजूर केलेस वादीचे अपरिमित नुकसान होईल असेही दिसून येत नाही. परिणामत वादप्रश्न क्र.१ ते ३ चे निष्कर्ष नकारार्थी नोंदविले.

वादप्रश्न क्र.४ करिता :

९. वादप्रश्न क्र.१ ते ३ निष्कर्ष पाहता अर्ज नामंजूर होण्यास पात्र ठरत आहे. परिणामतः खालीलप्रमाणे आदेश करण्यात येतो.

आदेश

नि.क्र.५ चा अर्ज नामंजूर करण्यात येतो.

(आदेश खुल्या न्यायालयात जाहीर करण्यात आला.)

दि.०३/०५/२०२४

(म.ता.खराडे)
दिवाणी न्यायाधीश क.स्तर,मनमाड.